

Dr. Jožef Pavlica.

Spominski list.

Dné 6. vinotoka so zagrebli na goriškem pokopališču truplo bogoslovskega profesorja dr. Jožefa Pavlica. Smrt, ki iztrga mladega moža iz srede njegovega dela, je dvakrat tragična. In če je mož po svojih zmožnostih izreden, po svojem značaju redek, po svojem pomenu daleč segajoč, potem je žalost tem hujša. Ob Pavlicovem grobu čutimo to do dna srca. Ni bil navaden talent, ki ga žalimo v njem. Malo tako bistrih izobražencev ima slovenska zemlja, kakor je bil on. Vipavska domovina mu je dala živahno in pri tem nepogljivo naravo. Božja Previdnost ga je vodila, da je svoj um in svoje srce razvijal v lepem redu.

Rojen je bil dr. Jožef Pavlica dné 12. decembra 1866. v Rihenbergu. Stariši Jožef in Frančiška, roj. Ličen, še živé. Prvi, ki je očeta opozoril na nadarjenost pokojnega Jožefa, je bil gospod nadučitelj T. Jug, sedaj nadučitelj v Solkanu. Dné 1. oktobra 1872. je šel Jožek z očetom peš v šolo v Gorico. Prvi učitelj v III. razredu goriške vadnice mu je bil g. Humar, sedaj upokojeni okrajni šolski nadzornik v Gorici. V pripravljalnici, kjer mu je bil učitelj g. Skubin, sedaj učitelj na goriški vadnici, je bil prvi odličnjak in je bil potem prvi v vseh razredih goriške gimnazije. Leta 1875. je bil kot dijak II. gimn. razreda sprejet v deško semenišče, kjer mu je bil sedanji škof dr. Anton Mahnič prefekt in najspretnější voditelj. Osmi gimnazijski razred z zrelostnim izpitom in prvi tečaj v bogoslovnici je dovršil v enem šolskem letu (1882). V mašnika ga je posvetil

pokojni nadškof Alojzij Zorn dné 26. maja l. 1885.

Po dovršenih naukih v goriški bogoslovnici je bil s 1. oktobrom 1885. imenovan za kaplana pri sv. Roku v Gorici, kjer je služboval eno leto. V tem času je napravil dva rigoroza na dunajskem vseučilišču. Dné 1. oktobra 1886 ga je pokojni nadškof dr. Alojzij Zorn poslal v Rim v

zavod dell' Anima, kjer je postal dné 26. junija 1888 doktor kanoničnega prava.

— Rim menda ostane neizbrisen vsakomur, kdor ga je videl. Pavlicu se je še prav posebno vtisnil v dušo. Njegov hitri, prodirajoči um je tam nabral ogromno silo zakladov, srce se mu je pa obrusilo v nepremagljivi ljubezni do Cerkve, s katero je vedno združeval res nežno, mehko ljubezen do domovine in do svojega naroda. — Vrnivši se iz Rima se je podal na Dunaj v

Dr. Jožef Pavlica.

Avguštinej, da bi dovršil svoje nauke. Na Dunaju je ostal eno leto. Ravno takrat se je pričela tam gori tista krepka borba krščanskega ljudskega življa z židovskim, iz katere se je kasneje razvila krščanska socialna stranka. Bistrega očesa je opazoval vse to mladi Jožef, in vse polno novih misli in zasnutkov mu je zaigralo v umu. Žal, da se je bolezen malarija, katero je bil prinesel iz Rima, jela že takrat pojavljati! Seveda se on ni zmenil za bolehnost. Njegova duševna moč je bila toliko, da ga slabotnost telesa ni mogla ovirati pri temeljitnem študiju. Na Dunaju je tudi še lepše pognala v njegovi duši iskrena, pristrčna pobožnost in zmisel za resno asketiško živ-

ljenje. Tovariši, iz cele Avstro-Ogrske zbrani, so spoštovali v njem posebnega moža, čudeč se njegovemu jeklenemu, plemenitemu značaju, ki sta ga prepletali jasna vedrost in veselost, in klanjajoč se njegovi nadarjenosti.

S 1. oktobrom l. 1889. je postal spiritual v goriški bogoslovnici. To službo je hirajoč, a vendar neumorno opravljal do l. 1897., ko je postal za dr. Mahničem profesor svetopisemskih ved za novi zakon. Ko je zapustil bogoslovnico, kjer je kot spiritual deloval sedem let, se mu je že videlo, da je smrtno bolan. Nesreča je bila, da so zdravniki na Dunaju še-le pred štirimi meseci spoznali njegovo pravo bolezen. Poslali so ga nemudoma v visoke gore. S trdnim zaupanjem, da bo še ozdravel, je odšel dne 27. junija t. l. iz Gorice in se podal v Misurino v Italijo. Tam je ostal do 5. sept. Ker mu je bilo bolje, je odšel zopet na Dunaj k zdravnikom iskat hitre pomoči. Zdravniki so pa spoznali, da je žal že vse prepozno. Vdan v voljo božjo je legel v posteljo v bolnišnici usmiljenih bratov na Dunaju in mirno čakal odločitve. Dne 29. septembra ga je brat njegov, dr. Andrej Pavlica, skoraj umirajočega prepeljal z Dunaja v Gorico. S postaje so ga morali nesti na postelji. Drugi dan je prejel sv. zakramente za umirajoče in dne 5. oktobra t. l. na rožnovensko nedeljo je v bratovem naročju mirno izdihnil svojo dušo.

Kratko je bilo Pavlicovo življenje in delovanje. Zasnutki so, kar nam je ostalo po njem, a zasnutki velikega pomena. Organizacijska ideja krščanskega ljudstva in razumništva med goriškimi Slovenci zahvaljuje dr. Pavlica za svoj izvor in za svojo najboljšo oporo. „Katol. delavsko društvo“, „Društvo kat. učiteljic“, „Krojaška zadruga“, „Centralna posojilnica“ v Gorici in mnogo drugih socialnih in gospodarskih organizmov na Goriškem je spojenih z njegovim imenom. Za vsakega izmed njih je bilo treba silno veliko dela: shodov, zasebnega pouka, pisanja itd. S posebno vnemo se je zlasti brigal za združenje krščanskih delavcev na Primorskem.

Pisateljja dr. Pavlica slavi mnogo spisov. Dopisoval je raznim slovenskim listom.

V „Rimskem Katoliku“ je objavil članke: Socialistični skrajni nazori o ženstvu l. 1890.; Ne vtegnem! l. 1891.; Slovenci, na katoliški shod v Ljubljano! l. 1892. (Ta članek je povzročil po Goriškem mnogo hrupa.); Res Gorienses l. 1892.; Zavornica duhovne sile l. 1893.; Slovenska Leonina leta 1893.; Pogumno in odločno naprej! Misli ob obletnici l. slov. kat. shoda l. 1893.; Rim bodi narodom sveto mesto l. 1893.; Svoboda in oblast ljudstva l. 1894.; Misli o krščanski demokraciji l. 1894.; Volilna pravica l. 1895.; Pisma slovenskim bogoslovcem l. 1894., 1895. in 1896.

V „Katoliškem Obzorniku“: Duhovnemu očetu (presv. škofu doktorju Antonu Mahničju) slovo in naročilo l. 1897.; O bistvu kapitalizma l. 1899.

V „Vrtcu“: Razžaljena Mati Božja l. 1892 (?) in tudi v našem listu je priobčil v prvih letnikih dve kratki, a ljubki črtici iz življenja. Iz obeh se zrcali jasen pogled v svet in plemenito srce.

Urejeval je „Primorski List.“ l. 1895. in 1896. ter spisal zanj v vseh letnikih brez števila uvodnih člankov. Naj omenimo le članek: Socialno vprašanje v letošnjem letniku. Ta spis je kot njegovo zadnje dovršeno delo izšel tudi v posebni izdaji.¹⁾

V nemškem jeziku je objavil v knjigi „Die katholische Kirche unserer Zeit und ihre Diener in Wort und Bild“ l. 1890. tri spise: 1. Die vereinigten Bistümer Parenzo und Pola, 2. Das Bistum Veglia in 3. Die vereinigten Bistümer Triest und Capodistria.

V latinskem jeziku je l. 1887. in 1888. priobčil v goriškem listu: „Folium Periodicum“ temeljit spis: Utrum illi, qui ss. ordinibus initiantur emittant castitatis votum. Izdal je v posebni

¹⁾ Dobiva se pri upravnistvu „Primorskega Lista“ v Gorici. Cena 60 v.

knjižici l. 1896. spis: *Ratio meditandi*¹⁾ in l. 1898. svoja predavanja iz katehetike: *Summarium scientiae catecheticae*.²⁾

Letos bi bil izdal še svoja predavanja iz pedagogike: *Summarium disciplinae paedagogicae*. Prvih 18 strani je v „Narodni tiskarni“ že dotiskanih. Smrt mu je ustavila pero.

Naj omenim še, da so v njegovi zapuščini cerkveni govori, katere je imel ob

¹⁾ Dobiva se pri upravnistvu „Primorskega Lista“. Cena 20 v. — ²⁾ Dobiva se pri upravnistvu „Primorskega Lista“. Cena 40 v.

raznih prilikah, latinske meditacije in prelekcije, kar se bo dalo morda še porabiti. V zapuščini je tudi obširen rokopis: *De natura et necessitate virtutum theologicarum* in pa njegova *Hermeneutica* kot kamenopis.

Slog njegovih spisov je, kakor bi bil vklesan v granit, krepak, določen, poln življenja — krasen in duhovit obenem. Slast je brati Pavlicove spise, kakor je bil izreden užitek poslušati njegove pogovore. Izreden mož se je ž njim ločil od nas. Naj v miru počiva!

Sreča spremljaj te povsod!...

Sreča spremljaj te povsod!
Tista sladka, mlada sreča,
ki ljubezen jo obeča,
sreča spremljaj te povsod!...

V srcu ti zavladaj mir!
Izza temnega viharja
ti napoči nova zarja —
v srcu ti zavladaj mir!

Sanjam sladkim spet veruj!
Kar varljiva zmota vzela,
vrni ti ljubezen cela —
sanjam sladkim spet veruj!

Včasih pa naj v srečnih dneh
duh tvoj tjekaj v daljo splava,
kjer spominov mnog ti spava,
tamkaj v zabljenih grobeh!...

Mira.

Pesem o srcu.

V biserni rôsi koplje se roža,
v dalji jo mlado jutro pozdravlja,
solnce nebeško jo blagoslavlja,
veter hladán ji glávico bôža...

V biserni rôsi — roža dehteča,
v čisti ljubezni — srce deklíško
k svojemu solncu hoče nakvíško,
vanj se potaplja radost in sreča...

Ljudmila.